

PITANJA I ODGOVORI

Kasna jesen i zima u našem podneblju ranijih godina donosili su kratke i hladne dane, kišu, snijeg, hladnoću. Bili su to teški i zahtjevni dani i mjeseci za radnike koje rade na otvorenom, u nepovoljnim mikroklimatskim uvjetima, izloženi vlazi, ledu, vjetrovima i ostalim nepogodama. Bilo je to vrijeme kada su se mnogi pribojavali da bi mogla stići uvijek neugodna gripa. Prošlih godina cjelokupni zdravstveni sustav ulagao je značajne napore u promociju preventivnih aktivnosti posebno cijepljenja protiv sezonske gripe. I tako se iz godine u godinu polagano povećavao broj osoba koji se cijepi protiv gripe. Za one koji ulaze u rizične skupine osigurano je besplatno cjepivo od nacionalnog osiguravatelja obveznog zdravstvenog osiguranja u Republici Hrvatskoj. Također se povećavao i broj onih koji su sami nabavljali cjepivo brinući se o svojem zdravlju. Posebno treba istaknuti poduzetnost sve većeg broja poslodavaca koji iz godine u godinu sve više prepoznaju vrijednosti ulaganja u zdravlje radnika. Zato treba istaknuti da oni sami, za svoje radnike za koje nije osigurano besplatno cjepivo jer ne ulaze u rizične skupine, sve više prakticiraju nabavu cjepiva na svoj trošak za svoje radnike. To je zaista hvale vrijedno, a početni trošak poslodavca pretvara se na kraju sezone u dobit – nema prekida proizvodnje ni prekidanja poslovnih procesa, nema troškova bolovanja.

Ali kako to biva u životu kada se dobro riješe neke situacije i problemi, dolaze novi izazovi. Umjesto da podvlačimo crtu sezoni gripe koja je na odlasku, došao je novi neželjeni izazov tipa

korone virusa. Međutim, nema razloga za paniku. Imamo vrlo dobar zdravstveni sustav, preventivu kroz javno zdravstveni sustav na primjerenoj razini, dobro organiziranu civilnu zaštitu i zajedničko djelovanje svih institucija primjenom programa preventivnih i ostalih odgovarajućih mjera. Poslodavci su ponovo pokazali fleksibilnost i brigu za svoje radnike, omogućujući mnogima u ovo vrijeme rad od kuće u slučaju i običnih virusa, dok se sve ne posloži i dok svi ponovno ne prihvatimo obične jednostavne mjere prevencije, tipa redovnog i pravilnog pranja ruku i ostalih higijenskih navika, temelje kojih je u hrvatski narod usadio naš veliki profesor Andrija Štampar.

1. Tko snosi troškove dijagnostičkih postupaka i pregleda radnika koji je upućen od strane poslodavca na periodični zdravstveni pregled, a koji postupci su, prema ocjeni nadležnog doktora specijaliste medicine rada, dodatno potrebni zbog donošenja ocjene o zdravstvenoj sposobnosti radnika za poslove na kojima je zaposlen?

Prema članku 21. i 25. važećeg Zakona o zdravstvenoj zaštiti, specifična zdravstvena zaštita radnika obuhvaća mjere zdravstvene zaštite u vezi s radom i radnim okolišem, koju zdravstvenu zaštitu radnici ostvaruju u skladu s predmetnim Zakonom, zakonom kojim se uređuje zaštita na radu, zakonom kojim se uređuje obvezno zdravstveno osiguranje i drugim odgovarajućim propisima.

Zdravstveni pregledi za utvrđivanje zdravstvene sposobnosti za poslove na kojima radnik može raditi samo nakon prethodnog i redovnog utvrđivanja zdravstvene sposobnosti obavlja se prema doktrini i kriterijima medicine rada, a obuhvaća ciljanu obradu organa i organskih sustava koji su posebno opterećeni radnim zahtjevima ili su potencijalno ugroženi radnim štetnostima. Rokovi u kojima se mora ponoviti utvrđivanje zdravstvene sposobnosti određeni su važećim pravilnikom o poslovima s posebnim uvjetima rada i drugim propisima (periodični zdravstveni pregledi).

Kada je u sklopu specifične zdravstvene zaštite potrebno uputiti osiguranika zbog provođenja određenog specijalističkog pregleda, tj. dijagnostičkog postupka na sekundarnoj i tercijarnoj razini zdravstvene djelatnosti, odnosno na razini zdravstvenih zavoda, nadležni doktor specijalist medicine rada, na temelju članka 3., stavak 3. Odluke o osnovama za sklapanje ugovora o provođenju specifične zdravstvene zaštite, izdaje odgovarajuću uputnicu u skladu s važećim Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja. U spomenutom slučaju troškove navedenog pregleda odnosno dijagnostičkih postupaka snosi Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (u daljnjem tekstu: HZZO), u skladu s važećim odredbama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju. Također, ako je u sklopu specifične zdravstvene zaštite potrebno uputiti osiguranika na provođenje određenih postupaka laboratorijske dijagnostike na primarnoj razini, doktor specijalist medicine rada, na temelju članka 3., stavka 4. navedene Odluke, izdaje uputnicu za primarni laboratorij u skladu s navedenim Pravilnikom, troškove kojih postupaka na jednak način snosi HZZO.

2. Je li propisima o obveznom zdravstvenom osiguranju regulirana mogućnost prijavljivanja ozljede na radu nastale tijekom tzv. rada na daljinu ili rada od kuće?

Člankom 41., stavkom 4. važećeg Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti uređena je mogućnost podnošenja prijave o ozljedi na radu u vezi s ozljedom nastalom na izdvojenom mjestu rada u smislu propisa o radu i zaštiti na radu.

U skladu s navedenim propisima izdvojenim mjestom rada smatra se rad od kuće ili rad u drugom prostoru koji nije prostor poslodavca.

Na osnovi članka 17., stavka 5. Zakona o radu poslodavac je na izdvojenom mjestu rada dužan osigurati radniku sigurne uvjete rada, a radnik je dužan držati se svih sigurnosnih i zdravstvenih mjera u skladu s posebnim zakonima i propisima.

Prema odredbama Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti za ozljedu nastalu na izdvojenom mjestu rada, uz prijavu o ozljedi na radu te medicinsku i drugu dokumentaciju kojom se može dokazati da je nastanak ozljede i mjesto nastanka ozljede uzročno-posljedično povezano s obvezom i procesom rada, odnosno obavljanjem djelatnosti, potrebno je također priložiti i ugovor o radu kojim se, u skladu s propisima o radu, dokazuje status radnika na izdvojenom mjestu rada, kao i potvrdu poslodavca s evidencijom o radnom vremenu te zapisnik o inspekcijskom nadzoru nadležnog tijela ako je nadzor obavljen ili drugi dokaz kojim se mogu utvrditi uvjeti rada na izdvojenom mjestu rada koji su uređeni propisima o radu i zaštiti na radu (primjerice zapisnik o provedenom unutarnjem nadzoru, izvješće o provedbi mjera zaštite na radu na izdvojenom mjestu rada i sl.).

3. Radnik, zaposlen kao konobar, privremeno je bio odsutan s posla zbog bolova u koljenu. S obzirom da je bol u koljenu započela na poslu za vrijeme rada, je li moguće i na koji način u predmetnom slučaju pokrenuti postupak utvrđivanja ozljede na radu?

Postupak utvrđivanja ozljede na radu pokreće se podnošenjem prijave o ozljedi na radu koju je u skladu sa člankom 128., stavkom 2. i 3. važećeg Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju ovlašten podnijeti poslodavac regionalnom uredu ili područnoj službi HZZO-a nadležnom prema mjestu svojeg sjedišta ili prema mjestu prebivališta ozlijeđenog radnika, a može ju podnijeti i izabrani doktor opće/obiteljske medicine. Postupak se može pokrenuti i na pisani zahtjev samog osiguranika, na temelju članka 40., stavka 2. važećeg Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog

osiguranja, pri nadležnom regionalnom uredu odnosno područnoj službi HZZO-a prema mjestu prebivališta odnosno boravišta osiguranika.

U smislu članka 66. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju ozljedom na radu smatra se ozljeda izazvana neposrednim i kratkotrajnim mehaničkim, fizikalnim ili kemijskim djelovanjem te ozljeda prouzročena naglim promjenama položaja tijela, iznenadnim opterećenjem tijela ili drugim promjenama fiziološkog stanja organizma, ako je uzročno povezana s obavljanjem poslova, odnosno djelatnosti na osnovi koje je ozlijeđena osoba osigurana u obveznom zdravstvenom osiguranju, kao i bolest koja je nastala izravno i isključivo kao posljedica nesretnog slučaja ili više sile za vrijeme rada, odnosno obavlja-

nja djelatnosti ili u vezi s obavljanjem te djelatnosti na osnovi koje je osigurana osoba osigurana u obveznom zdravstvenom osiguranju.

Na temelju članka 67. istog Zakona ozljedom na radu ne smatra se ozljeda odnosno bolest do koje je došlo, između ostalog, zbog atake kronične bolesti te urođene ili stečene predispozicije zdravstvenog stanja koje mogu imati za posljedicu bolest.

U postupku utvrđivanja činjenica i okolnosti mjerodavnih za donošenje odluke u konkretnom slučaju posebno je važna stručno medicinska ocjena liječničkog povjerenstva HZZO-a na navedene okolnosti koje, ako se utvrde, predstavljaju zapreku za priznavanje ozljede na radu.

*Veronika Laušin, dr. med., spec. med. rada
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Zagreb*